

A házassági eskü

I. rész

Az elmúlt órán a teljesség igénye nélkül tekintettünk bele a Szentírásba, hogyan szól férfi és nő életre szóló kapcsolatáról, a házasságról. Ma a házassági esküt kezdjük el tanulmányozni. Azt az esküt, amely a magyar egyházi szertartások sajátja. Ilyen formában egyetlen más országban sem tesznek esküt a keresztyén házasulandók, miközben a hamarosan megismert esküforma sok száz esztendő múlta tekint vissza a magyar keresztyén egyház(ak)ban.

Az eskü szövege:

Én... esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök Isten, hogy ...-t, akinek most Isten színe előtt kezét fogom, szeretem. Szeretetből veszem el őt / Szeretetből megyek hozzá Isten törvénye szerint, feleségül. Hozzá hű leszek, vele megelégszem, vele szentül élek, vele tűrök, vele szenvedek, és őt sem egészségében, sem betegségében, sem boldog, sem boldogtalan állapotában, holtomig vagy holtáig, hitetlenül el nem hagyom, hanem teljes életemben hűséges gondviselője / segítőtársa leszek. Isten engem úgy segítsen. Ámen.

„Esküszöm...”

Számunkra manapság az eskü a bizonyítást, bizonygatást jelenti. A szavunknak a megerősítését, önmagunk szava által. Tulajdonképpen ez egy furcsa ellentmondás. Hiszen olyan ez, mintha arra szorulnék, hogy megtámasszanak és ezért megtámasztom *magamat*. Vagy: kérem, hogy higgyenek nekem, mert az igazságomat bizonyítja az *én* szavam.

Eredetileg azonban az eskü nem a saját szavunk igazolását jelentette, hanem Isten (vagy a több istent imádó népeknél az istenek, szellemek, hadijelvényekhez tartozó bálványok) segítségül hívását. Ez a segítségül hívás tartalmazza az Isten tanúskodását, de az Istentől jövő számonkérést is: Isten igazoljon, ha igazam van, de Isten büntessen meg, ha hazudok, ha nem a valóságot szólok.

Számunkra így az eskü azt jelenti, hogy Isten segítségét kérjük, hogy a következőkben elmondott fogadalmunkat, eskünket meg tudjuk tartani. Nem arról van szó tehát elsősorban, hogy Isten igazolását várjuk a kimondott szavunkra. Nem tanúskodni hívjuk először az Istent! Hanem Isten előtt jelentjük ki döntésünket, szándékunkat. Azért Isten előtt, mert elismerjük önmagunk erőtlenségét, és az ő segítségét várjuk az eskünk megtartásához.

Természetesen nem marad el a tanúul hívás sem: Mert Isten hallja a szavainkat, számon tartja a beszédünket. Erre az Úr Jézus Krisztus emlékeztet a Máté írása szerinti evangéliumban: „*De mondom nektek, hogy minden haszontalan szóról, amelyet kimondanak az emberek, számot fognak adni az ítélet napján*” (Mt 12, 36). S amikor az esküről szól az Úr Jézus, akkor a kimondott szó súlyát emeli ki az esküdözés szokásával szemben: „Ellenben a ti beszédetekben az igen legyen igen, a nem pedig nem, ami pedig túlmegy ezen, az a gonosztól van” (Mt 5, 37). A felelőtlen, könnyelmű esküdözéssel szemben szól Jakab is a levelében: „*Mindenekelőtt pedig, testvéreim, ne esküdjétek se az égre, se a földre, se más egyébre. Hanem legyen a ti igenetek igen és a ti nemetek nem, hogy ítélet alá ne essetek*” (Jak 5, 12).

Nem arról van szó, hogy nem szabad esküt tennünk. Szabad esküt tenni. A Szentírásban is van rá példa nem egy. Pl. a Római levélben Pál apostol használ esküformát: „Mert tanúm az Isten, akinek teljes lelkeimmel szolgállok az ő Fia evangéliumával, hogy szüntelenül megemlékezem rólatok...” (Róm 1, 9).

Szabad esküt tenni, de azzal a szent komolysággal, hogy Isten hallja a beszédünket, és Ő emlékezik rá akkor is, amikor mi hajlamosak lennénk eskünket elfelejteni. Ezért elbizakodottság, önhietség nélkül, azzal az alázattal kell és érdemes esküt tennünk, hogy Isten segítségét kérjük szüntelen az eskünk, fogadalmunk megtartásához.

Mert nem az eskü önmagában a baj, hanem a be nem tartott eskü! Vagy az olyan eskü, amelynél az eskütevő csupán saját és a másik ember erejében, igazában, szeretetében bíz, de nem számol a bűnnel, az emberi gyengeséggel, a jövő ismeretlenségével.

Tegyenek esküt, de úgy, hogy ebben az eskütételben benne van az élő Isten segítségül hívása, akinek van hatalma megtartani az eskütevőt esküjében még akkor is, amikor ő önmagában gyenge lenne ehhez.

„... az élő Istenre...”

A házassági esküt az élő Isten színe előtt tesszük, az élő Isten segítségül hívásával, de az ő bírói széke előtt is.

Isten személy. Nem fogalom, nem eszme, nem ideológia. Személy, akinek akarata van, önálló döntése van. Személy, aki jelen van, aki szól, és akivel párbeszédet lehet folytatni.

Valljuk, hogy az élő Isten jelen van a teremtett világ életében. Jelen van gondviselésével, történelmet formáló erejével, szeretetével, bölcsességével. Ha kell, beavatkozik, ha segítségül hívják, kész segíteni. Nem távolról szemléli a teremtett világot, s nézi, hogy vergődnek benne a teremtményei, hanem mindenütt jelen van. Nem hagyott magunkra minket. Szabad akarattal ajándékozott meg, ezért sokszor nem kényszerít akarátára, noha nyilvánvalóvá teszi, mi a helyes.

Isten jelen van. Nem bábú, nem szobor, és nem lehet bezárni a gondolataink ketrecébe. Nem attól isten az Isten, hogy mi annak gondoljuk, és nem hajlandó olyan isten lenni, aminek mi el akarjuk képzelni. Önálló Úr, akinek léte nem a teremtményei akaratától, szavától, döntésétől függ. Tőlünk függetlenül van. Lehet Őt tagadni, de azért Ő van! Lehet vele vitatkozni, de mindig igaza van. Lehet Őt gúnyolni, de végül mégis csak a gúnyolódó válik nevetségessé. Lehet vele szemben harcolni, de boldogok akkor vagyunk, ha Ő győz le minket. A Vele való viszonyunk a Teremtő és a teremtmény viszonya. Ha ezt a viszonyt megbecsüljük, akkor helyére kerülnek a dolgok. Ha ezt a viszonyt fel akarjuk borítani, akkor minden kapcsolatunk megsínyli azt...

Isten helye a Teremtő helye. Az ember helye az embertárs mellett van, a teremtett világot pedig uralja az ember.

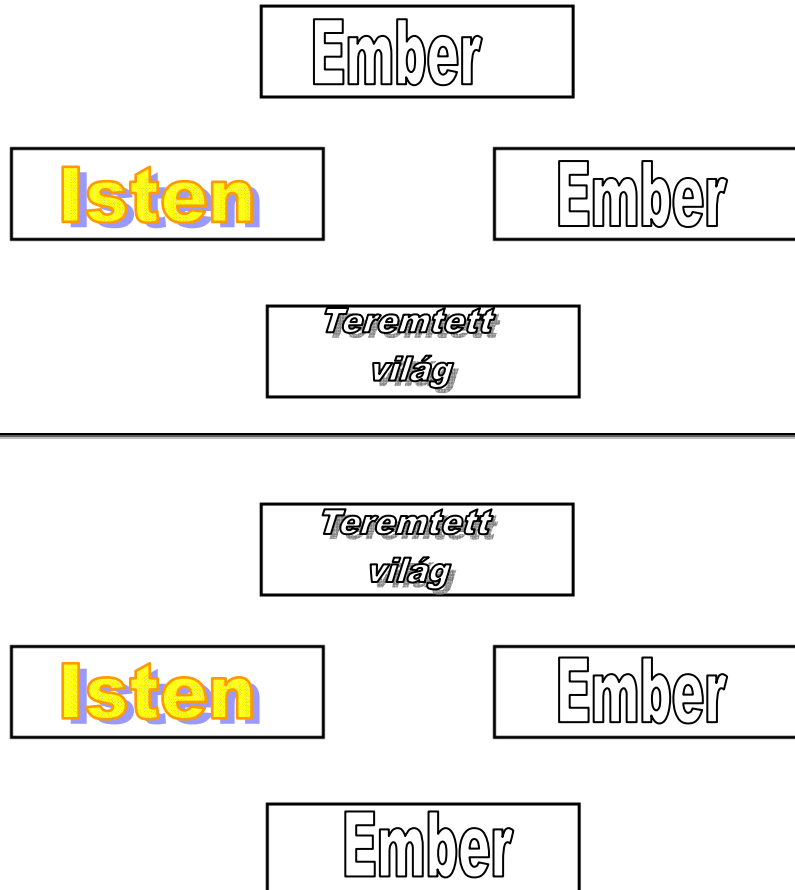
Isten

Ember

Ember

Teremtett
világ

Ezt a rendet a bűnesetben felborította az ember. Istent már nem tisztelte Teremtőjének, hanem úgy gondolta, hogy egyenértékű az Istennel. („Olyanok lesztek mint az Isten...”) Azonban, ha Isten a „társunk”, akkor az embertársat vagy magunk fölé helyezük – s az embert tesszük istenné, pl. a személyi kultuszban, diktatúrákban – vagy az embert tesszük szolgánkká, de akkor a teremtett dolgokat imádjuk a teremtő helyett.

Ez utóbbi két esetben – ha így gondolkodnánk Istenről – az embertársunkkal való kapcsolat, s így a házastársunkkal való kapcsolat is gyötrelmessé válik. Mert vagy uralkodunk a másikon, és imádatot várunk el tőle (mi vagyunk az „isten”), vagy nyilvánvalóvá tesszük, hogy akár csak egy tárgy is, egy állat is többet ér nála: S már az autónkat, a számítógépünket, a kutyánkat, stb. bálványozzuk... Akkor pedig jaj az embertársnak, házastársnak, s minden körülöttünk élő embernek (szülőnek, gyermeknek, szomszédnak, munkatársnak, stb.)

Amikor a házassági eskünk alkalmával az élő Isten elé állunk, akkor azt fejezzük ki, hogy Őt ismerjük el mindenek felett valónak. Ezzel azonban elfogadjuk az általa adott teremtési rendet is, ahol embernek csak ember lehet a(z) élet-, alkotó-, munka-, stb. társa.

S amikor az élő Isten elé állunk, akkor ezzel azt is tudomásul vesszük, hogy Istennel számolnunk kell, és számolnunk lehet. El kell fogadnunk, hogy Őt nem irányíthatjuk, Ő azonban vezet bennünket. Hiszen Ő mindennél jobban ismer minket is, de a teremtett világot, környezetünket is. Neki van hatalma beavatkozni, éppen ezért bízhatunk Benne, akkor is, amikor a mi lehetőségeink elfogytak. Lehet tőle kérni, és neki mindenért hálát adni. El lehet fogadni tőle, amit éppen adott, és benne bízva lehet tovább lépni, újat kezdeni, amikor szükséges. Neki joga van felülbírálni döntéseinket, hiszen Isten. De nem kell félnünk döntéseitől, mert szeret.

... aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök Isten...

Istenről beszéltünk eddig. Azonban ez nem jelenti azt, hogy bármilyen istenséget Istennek tartanánk. Egyetlen Isten van, akit Istenként tisztelünk és imádunk. Vallva, hogy a többi istenség nem isten. Azt sem valljuk, hogy tulajdonképpen minden istenség ugyanazt az egy Istent jelenítené meg. Ma ugyan divatos azt mondani, hogy végső soron mindenki ugyanazt az istent imádja, de elég ennek az állításnak csak a felszínét megkaparni, s máris kiderül az állítás valótlanága. Gyűlölhetsz-e valaki annak a vallását, aki ugyanazt az istenséget imádja? Akkor miért gyűlöli a mohamedán a keresztyént, vagy a buddhistát és hindut? Miért gyűlöli a hindu a buddhistát, a keresztyént és a mohamedánt? (És mi, ún. „keresztyének”...?)

Másik oldalról: Ha igaz lenne, hogy ugyanazt az istenséget imádja tulajdonképpen minden vallás, akkor miért mennek a vallások tanításai sok területen egészen más irányba? El lehet-e jutni ugyanazon istenséghez, ha egészen más irányban keressük? El lehet-e jutni ugyanoda, ha az egyik azt mondja: „Szeressétek ellenségeiteket” a másik pedig azt mondja: Aki nem ugyanazt vallja, amit mi, annak meg kell halnia? El lehet-e jutni ugyanoda, ha az egyik azt vallja, hogy Isten bűnbocsánata által új életet élhetsz és kell élned, a másik azt mondja, hogy saját erőfeszítésed juttat el a teljességre?

Ugyanoda igyekszünk-e, érkezünk-e, ha egyikőnk Budapesten a Nyugati pályaudvaron a Záhony felé induló vonatra száll fel, míg másikunk a Déli pályaudvaron a Keszthely felé induló vonatra száll fel?

Mi, keresztyének a Szentháromság Istent valljuk, imádjuk. Aki Atya, Fiú, Szentlélek. Szentháromság, de **egy Isten!** Az, hogy Isten megmutatta, kijelentette magát úgy is, mint Atya, azaz teremtő, gondviselő, történelmet formáló Isten, megmutatta magát, mint Fiú, aki megismertette Isten tökéletes akaratát, s aki életét adta minden ember bűnéért, és megmutatta magát, mint Szentlélek, aki folyamatosan jelen van, erőt ad, tanít és vigasztal, és mégis **egy**, ez a keresztyének *tapasztalata lett*.

A Szentháromság tanítása nem egy elméleti tanítás, amit filozófusok kiagyaltak, hanem egy élő tapasztalat körülírása. Isten egészen más, mint mi. Annyival inkább fölöttünk van, hogy mi nem tudjuk az Isten titkait tökéletesen megfejtani. Miközben következetesen arra tanít a Szentírás, hogy egy Isten van, aközben azt kellett megtapasztalniuk az első keresztyéneknek, hogy Isten három módon is közel jött hozzájuk.

Jézus Krisztus is ezt tanította, mutatta meg. Anélkül, hogy bővebben belemennénk a Szentháromság tanításába, Jézus szavára utalok, aki a János írása szerinti evangéliumban ezt mondja: „*Én és az Atya egy vagyunk*” (Jn 10, 30).

Hogyan lehet egy, ami kettő, ill. három?

A többistenhívő népeknél a különböző istenek egymással különböző viszonyban állnak. Harcolnak egymással, szolgálnak egymásnak, vitatkoznak egymással, megosztják egymás között a munkát, azaz egy-egy területért egy-egy istenség a felelős (így van ma is a hinduknál a néhány főisten mellett több ezer kisebb rangú istenség).

A Szentháromság Isten, noha Atya, Fiú, Szentlélek, mégis tökéletesen ugyanazt akarja. Tökéletesen egy a döntésben, a szeretetben, a közösségben. Az Úr Jézus ezt mondta tanítványainak: „*mert nem azért szálltam le a mennyből, hogy a magam akaratát tegyem, hanem hogy annak az akaratát, aki elküldött engem*” (Jn 6, 38). Elő nem fordulhat, hogy az Atya szembe forduljon a Fiúval, rákényszerítve akaratát, vagy a Szentlélek önállósítaná magát, és másra készítené bennünket, mint amivel az Atya és a Fiú megbízta!

Mi, keresztyének, ezt az egy, tökéletes közösségben lévő Istent imádjuk! S így, a Szentháromság Isten előtt teszünk házassági esküt, házassági fogadalmat. De Őt hívjuk segítségül a házasságunk megtartásához, az életutunkon át mindvégig megmaradó hűséghez, az Istentől kapott ajándékok megbecsüléséhez is.

Mit jelenthet a Szentháromság Istenre való eskü az életünkben?

1) Az elé az Isten elé állunk, aki közösségben van! Akinek kedves a közösség, a szeretet, a hűség, az olyan élet, amely valóságban, igazságban van!

Isten nem irigy azokra, akik közösségben, boldogságban élnek! Elképzelhetetlen, hogy Isten mást mondana az őhöz imádkozó, tőle segítséget váró házaspár egyik és másik tagjának. Elképzelhetetlen, hogy amikor mindkét fél a Szentháromság Istennél keresi az igazságát, Isten csak úgy, „passzióból”, „játékból” egymásnak ugrasztaná őket, vagy kijátszaná egyiket a másikkal szemben! Isten szereti a jó, tiszta közösséget! Ez lényéhez tartozik!

Azzal a bizalommal fordulhatunk a Szentháromság Istenhez, hogy ő a benne bízók közösségét – így a házasságát is – erősíteni, építeni, gazdagítani, segíteni akarja! Úgy is, mint Atya, úgy is, mint Fiú, úgy is, mint Szentlélek!

2) Azt az Istent hívjuk segítségül az eskütétel alkalmával,

a) ... akinek természetes a gondviselés. Mint Atyánk, folyamatosan kíséri az életünket. „Minden gondotokat őreá vessétek, mert neki gondja van rátok” (1Pt 5, 7).

Jézus Krisztus ezt mondja: „Ezért mondom nektek: ne aggódjatok életetekért, hogy mit egyetek, és mit igyatok, se testetekért, hogy mivel ruházkodjatok. Nem több-e az élet a tápláléknál, és a test a ruháznál? Nézzétek meg az égi madarakat: nem vetnek, nem is aratnak, csűrbe sem takarnak, és mennyei Atyátok eltartja őket. Nem vagytok-e ti sokkal értékesebbek náluk? Aggódásával pedig ki tudná közületek meghosszabbítani életét csak egy arasznyival is? Mit aggódtok a ruháztatásért is? Figyeljétek meg a mezei liliomokat, hogyan növekednek: nem fáradoznak, és nem fonnak, de mondom nektek, hogy Salamon teljes dicsőségében sem öltözködött úgy, mint ezek közül akár csak egy is. Ha pedig a mező fűvét, amely ma van, és holnap a kemencébe vetik, így öltözteti az Isten, nem sokkal inkább titeket, kicsinyhitűek?” „Ne aggódjatok tehát, és ne mondjátok: Mit együnk? - vagy: Mit igyunk? - vagy: Mit öltünk magunkra? Mindezt a pogányok kérdezzétek; a ti mennyei Atyátok pedig tudja, hogy szükségetek van minderre. De keressétek először az ő országát és igazságát, és ezek is mind ráadásul megadatik nektek. Ne aggódjatok tehát a holnapért, mert a holnap majd aggódik magáért: elég minden napnak a maga baja.” (Máté 6, 25-34)

b) ... aki megváltott bűneinkből. A Fiú azért lett emberré, hogy tökéletesen megmutassa nekünk az Atyát, az Atya szeretetét. A mi mennyei Atyánkról olvassuk: „...úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn 3, 16). Isten feláldozta értünk a Fiút, s a Fiú életét adta értünk, hogy minden bűnünket megbocsássa.

Amikor a Szentháromság Isten előtt teszünk esküt, a bűnbocsátó Isten előtt teszünk esküt. Aki segít újat kezdeni minden elrontott nap, minden elrontott beszéd, minden elrontott életszakasz után, ha készek vagyunk tőle bocsánatot kérni, és vele újat kezdeni. Ez azért is fontos, mert a házasság nagy ragasztóelemei között nemcsak a szeretet szerepel, hanem a megbocsátott bűnök is! A szeretetből következik, hogy készek vagyunk megbocsátani! De amikor nagyon fáj valami, akkor segít a megbocsátásban az a tudat, hogy Isten nekünk is mindent megbocsátott! „És amikor megálltok imádkozni, bocsássátok meg, ha valaki ellen valami panaszotok van, hogy mennyei Atyátok is megbocsássa nektek vétkeiteket” (Mk 11, 25). „Viszont legyetek egymáshoz jószákosak, irgalmasak, bocsássátok meg egymásnak, ahogyan Isten is megbocsátott nektek a Krisztusban” (Ef 4, 32). „Viseljétek el egymást, és bocsássátok meg egymásnak, ha valakinek panaszja volna valaki ellen: ahogyan az Úr is megbocsátott nektek, úgy tegyetek ti is” (Kol 3, 13). Azért kérhetek bocsánatot a hitvestársamtól, és azért tudok megbocsátani a hitvestársamnak, mert Isten neki is, nekem is megbocsátott! De nemcsak megbocsátott, hanem meg is szabadított a bűn átkától. Azaz nemcsak megbocsátásért esedezhetünk, hanem segítségül hívhatjuk Isten életünk megváltozásához is!

Mert Krisztusban új természetet kapunk, és erőt a bűn, a rossz szokások elhagyásához, ha kérjük tőle! „... többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem...” (Gal 2, 20).

c) ... aki nem hagy magunkra... A Szentlélek Isten folyamatosan jelen van a világban, és jelen van az életünkben. A Szentlélek tanít meg arra, hogyan tisztelhetjük, imádhathatjuk helyesen az Istent. A Szentlélek ad erőt hinni, bízni. A Szentlélek győz meg Isten Igéjének igazságáról, és mutatja meg az Isten Igéjének mélységeit, amikor naponként olvassuk a Bibliát, vagy részt veszünk istentiszteleteken. A Szentlélek tesz képessé engedelmeskedni az Istennek. A Szentlélek tanít meg arra, hogy hogyan szólhatunk bölcsen, világosan Jézus Krisztusról ebben a világban.

De a Szentlélek segítségét kérhetjük életünk bölcs folytatásához, munkánk bölcs és eredményes végzéséhez.

A Szentlélek segítségét kérhetjük gyermekeink bölcs neveléséhez, hogy az alatt a rövid idő alatt, amíg nekünk adattak, amíg mellettük lehetünk, minél jobban felkészíthessük őket az életre, a bölcs életvitelre.

A Szentlélek Istent hívhatjuk segítségül, amikor kimerültek vagyunk, amikor szomorúság, bánat, kétség uralkodik el rajtunk. Mert a Szentlélek, mint Vigasztaló és Pártfogó áll mellénk. Jézus Krisztus mondta: „Én is azt mondom nektek: kérjétek, és adatik, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitják nektek. Mert mindaz, aki kér, kap; aki keres, talál; és aki zörget, annak megnyitják. Melyik apa az közöletnek, aki fiának kígyót ad, amikor az halat kér tőle, vagy amikor tojáást kér, skorpiót ad neki? Ha tehát ti gonosz létekre tudtok gyermekeiteknek jó ajándékokat adni, mennyivel inkább ad mennyei Atyátok Szentlelket azoknak, akik kérik tőle?” (Lk 11, 9-13)

A házassági eskü során a Szentháromság Isten segítségül hívása tehát az élet teljességét átfogja. Nincs olyan területe az életünknek, ahol ne számíthatnánk Isten segítségére, támaszára, oltalmára, ha őt keressük és benne bízunk.

Ugyanakkor a Szentháromság előtti eskütétel arra is emlékeztet minket, hogy Isten életünk minden területén illetékes. S joga van életünk minden területén tanácsolni, vezetni, beleszólni. De azt is tudjuk, hogy Isten ezt szeretettel és jósággal telten teszi.

„Érezzétek, és lássátok, hogy jó az ÚR!
Boldog az az ember, aki hozzá menekül.”
(Zsoltárok 34, 9)

HÁZI ÁLDÁS

Hol hit, ott szeretet,
Hol szeretet, ott béke,
Hol béke, ott áldás,
Hol áldás, ott Isten
Hol Isten, ott szükség nincsen.

Krisztus a gazdája ennek a háznak,
láthatatlan résztvevője minden együttlétnek,
csendes hallgatója minden beszélgetésnek.